

ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ У ВУЗІ

Мета даної роботи — привернути увагу до ППФП у складі фізичного виховання, фундаментально зайнятися розробкою цієї проблеми. Про необхідність професійного відбору при вступі до вузу. Про необхідність наближення ППФП до майбутньої виробничої діяльності. Про необхідність створення професіограм та їх використання в процесі розробки навчальних програм.

Вже дуже багато писалось у літературі про ППФП. Але писати — це одне, а реально втілити в навчальний процес та в життя — це зовсім інше. Тому й виникли думки про включення цього розділу фізичного виховання в підготовку молодих спеціалістів флоту України.

Підготовка молодого спеціаліста до сучасної висококваліфікованої праці ґрунтується не тільки на загальних соціальних завданнях професійної підготовки, а й на вимогах самої спеціальності, яка є базовою для вищого навчального закладу. Цілеспрямованість та ефективність цієї підготовки визначається і знаннями про зміст та структуру майбутньої виробничої діяльності молодого спеціаліста, осмислення ним його суті, готовності до неї на рівні спеціально сформованих і розвинутих рухових навичок та вмінь, психофізичних здібностей. Спростування та схематизація, або сприйняття розроблених рецептів у конкретній діяльності, поглиблює і без того складні та не до кінця розв'язані проблеми, які продовжують зростати до неймовірних розмірів.

Необхідно переглянути стереотип, який багато років домінує при видачі рекомендацій одними і практичним використанням їх іншими. І не тому, що їх неможливо реалізувати в житті вищого навчального закладу, а тому що за загальною правильністю, навіть науково обґрунтованістю поради не завжди існує аргументація того, як використати цю пораду.

Тому, як і завжди, викладач фізичного виховання вузу повинен творчо займатися своєю професійною діяльністю. І не просто творчо в широкому розумінні, а постійно самовдосконалюючись, на основі професійної творчості поєднувати в собі широкі знання і про структуру

праці, і про фізичну культуру. Така вже специфіка роботи фізкультурного працівника, який працює у вузі. В цьому і є база і фундамент фізичної освіти та його самого і тих, кого він навчає. Не випадково П. Ф. Лесгафт акцентував увагу на ідеї фізичної освіти. Освіта в цілому як процес і результат засвоєння систематизованих знань, вмінь і навичок, як необхідна умова підготовки молоді до повсякденного життя тісно пов'язана з вихованням. Воно, як писав П. Ф. Лесгафт, спрямоване на інтелектуальний, естетичний і фізичний розвиток людини. Це відкриває нову сторінку не тільки в науково обґрунтованій реорганізації предмета “Фізичне виховання”, а й в упорядкуванні структури ППФП студентів вузів і змістовній діяльності кожного викладача фізичного виховання. Мова йде про необхідність вкладу в навчальний процес доступних студентам знань, накопичених у культурознавстві, педагогіці, історії, соціології і соціальній психології фізичної культури, психології фізичного виховання і спорту, в інших соціально-політичних, гуманітарних, суспільних науках і дисциплінах. Тим самим створюється база для виходу за рамки існуючого лише аналітичного осмислення окремих проблем і питань ППФП майбутніх спеціалістів, куди не завжди входять особливості змісту і структури їхньої якісної виробничої діяльності. Також формуються основи врівноваження між розділами професійної і фізичної підготовки майбутнього судноводія, судномеханіка, радиста, економіста, відроджується їхній взаємозв'язок і взаємовідносини, опис яких часто тільки абстрактні домисли, а не науково обґрунтовані факти.

Виходячи з сучасних вимог розвитку суспільства, перебудови в Україні і в освітній сфері,

покращення ефекту ППФП можливо при наявності принципового вирішення кількох задач:

1. Створити професіограми згідно з вимогами сучасного науково-технічного прогресу, екології, а також середньостатистичного стану здоров'я тощо.

2. Розробити стандарти для контролю психофізичного стану абітурієнтів з метою виявлення функціонального стану організму.

3. Розробити зміст і структуру ППФП згідно з існуючими програмами та розробками з предмета "Фізичне виховання" тієї чи іншої спеціальності.

4. Створити систему психофізичного відбору абітурієнтів з урахуванням вимог сучасності (економіки, педагогіки, медицини та ін.) для підвищення якості професійної придатності абітурієнтів і підготовки майбутніх спеціалістів.

Перша задача вирішується методами професіографії, яка є частиною професіології. Професіографія — це вивчення, опис і класифікація існуючих професій та спеціальностей за нормативними правилами і критеріями. Вона реалізується в особливих документах і класифікаціях (професіограмах), які є стандартизованим описом мети, умов, особливостей конкретної трудової діяльності і вимог до виконання своїх професіональних обов'язків працівником. Створення і корекція професіограм сприятимуть виявленню рівня психофізичного навантаження і вимоги до деяких видів моторики спеціалістів у процесі їхньої трудової діяльності. Професіограми також дають можливість встановити кількість і зміст знань, потрібних у сфері фізичної культури.

Аналіз професіограм дає можливість створювати моделі студентів різних спеціальностей, необхідні при розробці структури ППФП.

Ефективне вирішення другої задачі залежить від модельних характеристик спеціалістів. При цьому необхідно використовувати систему тестів, які складаються з двох груп:

- 1) вибір тестів оцінки критерію;
- 2) встановлення кількості тестів, необхідних для отримання об'єктивної інформації про нього.

Успішність вибору тестів цілком залежить від володіння теорією їх стандартизації (згідно з якою перед застосуванням у практиці необхідно провести аналіз на інформативність (валідність), надійність та об'єктивність, методами математичної статистики).

Для отримання необхідної достовірної інформації може бути застосовано метод, коли беруться сукупні коефіцієнти кореляцій всіх тестів. Виходячи з вищесказаного, стає зрозумілим, що для вирішення другої задачі необхідно викорис-

товувати сучасні математичні методи обробки інформації з залученням комп'ютерної техніки.

Базова програма з фізичного виховання для студентів вузів має два розділи: загальна фізична підготовка (ЗФП) і професійна прикладна (ППФП).

ЗФП в першу чергу має метою забезпечення та поліпшення здоров'я студентів і виконання ними контрольних нормативів. Для цієї підготовки в програмі визначено задачі і зміст занять (фізичні вправи, критерії оцінки, тести контролю, нормативні показники та ін.).

ППФП у вузі має завдання забезпечити студентів необхідними знаннями в галузі фізичного виховання й освіти, розвивати психофізичні здібності і спеціальні якості, формувати рухові вміння та навички, побудувати базу фізичної готовності до майбутньої професії. Конкретність її в змісті сьогоденної програми фізичного виховання недостатня. Стосовно сформульованих задач мова йде про необхідність створення сучасної моделі ППФП, яка може бути розроблена і рекомендована для практичного використання тільки в тому разі, коли вирішені перші дві задачі, тобто відомий психофізичний стан, якому повинен відповідати випускник вузу, та відомі критерії оцінки фізичного стану абітурієнтів.

Для кожної спеціальності ППФП повинна мати типові завдання і засоби для їхнього вирішення. Методику використання засобів, критерії і тести контролю, нормативні показники, знання із галузі фізичної культури.

Вирішення четвертої задачі передбачає вияв найздібніших абітурієнтів для кожної конкретної спеціальності, розробку рекомендацій, на підставі яких кожному абітурієнтові надається можливість вибору спеціальності з урахуванням його психофізичних особливостей. В основі вирішення цієї задачі лежить відбір, який виконує в ППФП систему організаційно-методичних заходів, до складу яких входять — педагогічні, психологічні, соціально-психологічні, соціологічні, медико-біологічні та інші методи досліджень. Вони є основою для відбору з конкретної спеціальності. Нині ця система розроблена і досліджена явно недостатньо.

Мета даної роботи — привернути увагу до проблеми фізичного виховання і ППФП, фундаментально зайнятися розробкою проблеми. Це передбачає розвиток різних форм і засобів, об'єднаних єдиною метою сформульованих завдань. А це в свою чергу передбачає систематичне підвищення кваліфікації працівників фізичного виховання всіх ланок вузу.

1. *Корейш В. Г., Раевский Р. Т.* Современная концепция ППФП моряков в ВУЗе.— Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Київ — Тернопіль. 1997 р.
2. *Кандауров А. М., Полухин Е. А.* Теория и практика физической культуры.— 1984, № 5.
3. *Раевский Р. Т.* Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов технических ВУЗов.— М.: ФиС, 1985.
4. *Ильинич В. И.* Профессионально-прикладная подготовка студентов.— М.: Высшая школа.— 1978.
5. *Гаралис А. И.* Физическое воспитание с ППФП — направленность в техническом ВУЗе.— Республиканская научно-методическая конференция “Современные формы и методы развития массового спорта”. Каунас, 1982.

Podlesniy O. I.

PROFESSIONAL PROBLEMS OF PHYSICAL TRAINING IN HIGH SCHOOL

The objectives are:

To attract views towards Professional Problems of Physical Training in Nautical Institutes and colleges.

To develop the research works in this field of educational activity.

To provide professional selection among cadets of Nautical Institutes.

To make this task close to their future profession.

To show the necessity of special programs and their usage in preparing the curriculums.